

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: TARNÓCZI LAJOS bihari ref. lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 50 Lei, fél évre 25 Lei, egyes szám 2 Lei.

Szerkesztőség, kiadóhivatal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. sz. Ide küldendő a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény. Előfizetési díj, hivatalos hirdetések díja és reklamációk Konrád Géza címére, Oradea-Mare, (Nagyvárad) Ór-utca 1. sz. küldendők.

Teendők.

A Romániához csatolt magyar református egyházközségekre a legváltáságosabb idők következtek el. A volt magyar állam által az egyház közszükségleteinek, továbbá a lelkészi, tanári és tanítói fizetések kiegészítésének fedezésére folyósított államsegélyek az imperium átvételével egyszerre megszűntek. Igaz ugyan, hogy a román állam a folyó évben már tekintélyes összeggel igyekezett a lelkészi kar kétségbeejtő anyagi helyzetén segíteni, de nem biztosította mindezt a felekezeti iskolai tanárok és tanítók állami fizetékiegészítését. Az állam nehéz pénzügyi helyzetét tekintve, nagyon kicsiny a remény, hogy e szükséges államsegélyek a közel jövőben kiutalhatók legyenek.

Ez elszomorító helyzetben mit tevő legyen a református egyház? Eldobja e magától évszázados kulturintézményeit, avagy anyagi áldozatkészségének végső megfeszítéséig igyekezzenek iskoláit továbbra is fenntartani?

Szerintem a helyzet nem olyan súlyos, hogy ne lehetne rajta segíteni. Mert addig is, míg intéz-

ményesen biztosítani lehet az iskolai segélyek folyósítását, nagyban könnyíthető a helyzet egyfelől, a külföldi református egyházak segélyeinek a megszerzésével, másfelől azzal, hogy a hivek fokozottabb áldozatkészségéhez folyamodunk, az ősi forráshoz, mely évszázadokon át annyi átélte nyomorúság között minden államsegély nélkül is biztosítani volt képes az egyház és iskolák fennmaradását. Hogy azonban ez az akció sikerrel járhasson, annak előfeltétele, egyfelől a külföldi segélyezési propaganda helyes megszervezése, másrészt a hitélet mélyítésére az intenzív lelkipásztori munka mielőbbi felvétele.

Ami a külföldi propagandát illeti, szoros érintkezést kellene keresni franciául és angolul tudó lelkészeink és világi tagjaink után Anglia, Franciaország, Hollandia, Amerika és Svájc gazdag református egyházaival. Ezeknek az egyházaknak óriási összegekre rugó missziói alapjaik vannak, csak agilis emberek kellene, hogy ez alapok segélyei a romániai magyar ref. egyházközségek felé irányíttassanak. Jöttek ugyan eddig is segélyek, főként Amerikából de azok csak morzsák voltak és esetlegesek. Állandóbbá kellene tenni azokat az összeköttetés rendszeres megteremtésével. E tekintetben sokat tanulhatunk a baptistáktól. A magyarországi baptisták ugyanis a bolsevizmus bukása után azonnal megtalálták a kapcsolatot külföldi hittestvéreikkel, kik *dr. Ruschbrook* lelkész, a baptista világszövetség Londonban székelő európai titkárával és egyik cambridgei egyetemi tanárt küldték ki Magyarországra a segélyezési akció megindítására. Ez a mozgalom eddig több mint nyolc millió koronát juttatott külföldi segélyképpen a magyarországi baptista hitközségeknek. Ugyancsak e külföldi segélyforrás fogja fedezni a Romániában tavasszal felállítandó baptista lelkészképző intézet összes fenntartási költségeit is.

A romániai ref. egyházközségek miért ne tudnának hasonlóan érintkezésbe lépni a külföldi hittestvérekkel? Hiszem, hogy akadnának az egyházunk ügyét szívükön viselő lelkek, arra fényes bizonyosság a kilenc évvel ezelőtti Nagyváradon és Mezőtelegden is járt néhai *Claparéde Sándor dr.* volt svájci követ is, ki francia ember létére oly nagy szeretettel csüggött magyar hittestvéreinkre, hogy a genfi egyház hivatalos lapjának a „*La semaine religieuse*”-nek heti mellékleteként teljesen a saját költségén adott ki és küldött szét ingyen egy francia nyelvű ujságot, melyben tisztán a magyar ref. egyházi élet ismertetéséről jelentek meg cikkek és tudósítások. Ugyancsak ő volt az, ki a svájci ref. egyházak által több ingyenes alapítványi helyet biztosított a genfi egyetemen tanuló magyar theologus diákoknak.

Ami a segítség második forrását, az áldozatkészség felébresztését illeti, annak előfeltétele, mint jeleztem, az, hogy a lelkész és tanító kar fokozottabb mértékben vegye ki részét a hivel való szoros egyháztársadalmi érintkezésből. Vonzóvá kell tenni a templomot, hogy az ne csak az istentiszteletnek legyen a színhelye, de terévé váljon mindenféle hitelesítő egyéb összejövetelnek is. Legyen az esteli összejövetelekre megvilágított — lehetőleg fűtött — hajlékká, hol meleg szellemi otthont találjon a lelki javakat kívánó, az élet által meggyötört, fáradt emberi szív. Zendüljön meg abban a prédikálók ajkain a Lélek teljes ihletésével a bibliai keresztyénségnek, a szeretet evangéliomának tiszta hirdetése. Hassza át, szentelje meg, tegye áldottá ez összejövetelek mindenikét az imádság és éneklés áhitata, akár ifjúsági, egyleti, nőegyleti, énekkari, bibliaolvasókori, vagy bármi néven nevezhető vallásos összejövetel legyen az. Szoktassuk a hiveket a bibliához, a vallásos iratok olvasásához. A templomok ajtajai előtt vallásos iratokat árusítók asztalai állítandók fel. Csakis így nevelhetnek a lelkészek hithűbb, újabb nemzedéket egyházunknak, maguknak pedig evangéliomi életű világi munkatársakat. Az amerikai prot. templomokban külön emelvény van a szószék mellett, melyek vallásos összejövetelek alkalmával hithű, buzgó világi férfiak és nők tartanak előadásokat a gyülekezeteknek.

Ne ragaszkodjunk felette a régi formákhoz, mert a lényegét öljük meg vele. Olyan időket élünk, mikor a vallásos ébredés egyetemes jelenségként mutatkozik a népek életében s közelebb a magyar ref. egyház keretén belül is, ami nálunk különben logikus következménye és ellenhatása is a bolsevizmus istentagadó szertelenségének. A lelki újjászületés e nagy munkájából ki kell venni részét a mi egyházunknak is, mert más-különben — főként a köznép sorából — hiveink nagy részét elveszítjük. Nem elég csak ősi intézményeinkre hivatkozni, hanem meg kell azokat tölteni igaz lelkitartalommal. Jól mondotta püspöki beköszönő beszédében annak idején Baltazár Dezső dr., hogy egyházunk sajnos csak intézményes életet él, minden megelevenítő tartalom nélkül, mert elsikkadt abból a Lélek.

Ugy is van. Amióta a hetvenes években Németországból behurcolt álliberális theologiai irányzat jutott a papképező akadémiákra uralomra, mely agyonkritizálta, kétségbevonta a biblia legszentebb igazságait, azóta ez iskolákból kikerült papság egy jó részének az igyekezete abban merült ki, hogy az u. n. „*arany középut*” hirdetése kapcsán ledorongolta, piétáskodással, bigottsággal, szektáskodással vádolta mindazokat a papokat, kik a vasárnapi gyermekiskolák, az ifjúsági egy-

letek, a bibliai olvasókörok, az imaórák stb. tartása és megszervezése által igyekeztek hiveik lelki gondozását minél intenzívebbé tenni. Prédikálásuk más tekintetben is csupa *negáció* volt, abban való erőlködés, hogy mit kell egy liberálisán gondolkozó református embernek *nem* hinni. Persze amilyenek voltak a vezetők, olyanokká lettek a vezetettek is, bizonyosságul annak, mit az apostol mond: „*Ha a trombita bizonytalan zengést leszen, kicsoda készül a harcra?*” [I. Korinth. 14. r. 8. v.] Az idők megjöött vallásos szelleme azonban nagy lelki megújodást követel mindenkitől, hogy feltámaszthassa az ezer sebtől sajgó, fáradt, hánykodó, tépelődő lelkekben a szabadító Krisztus Jézust, őt, ki mindnyájunk számára: „*ut, élet és igazság.*”

Ennek az új szellemnek szegődött szolgálataiba ma a magyar református egyház vezetőinek tulnyomó része. Ez új irányzat diadalmaskodott a dunamelléki kerület püspöki állásának betöltésénél, amikor arra a belmissziót lelkén viselő, mély evangéliumi hitű tudós tanárt *dr. Ravasz Lászlót* hívta el a bizalom imponáló megnyilatkozással; ennek az új szellemnek lettek a fáklyavivői az erdélyi egyházkerület lelkészei, amikor elnökükké a mindig „*pietista*” hirben állott apostoli lelkű theologiai tanárt, *Dr. Kecskeméhyi Istvánt*, a megszűnt „*Kis tükrök*” c. vallásos lap szerkesztőjét választották meg. A *Kunhegyesen* f. év augusztus havában összegyűlt 129 lelkész és nagyszámu világi kiküldött is a vallásos élet ily irányu fel lendítése ügyében hoztak fontos határozatokat.

Tudom, hogy lesznek papok és világiak egyaránt, kik áttalják ez új szellemet, felesleges vakbuzgó kegyeskedésnek tartva azt, mint amely ellenkezik a magyar kálvinista nép u. n. „*józan*” vallásosságával. Nagy tévedésben vannak azonban e felfogás hirdetői, mert a mult, a magyar kálvinista egyház mártíros multja éppen az ellenkezőről bizonykodik. A XVIII. században is még nyelvkivágással büntették az istenkáromlót; elzárták, pellengérre állították, az egyház megkövetésére ítélték a hitetlen, erkölcstelen életüeket. Egyik volt eklézsiában még ma is meg van az a két ágból összecsukható furcsa nyakkaloda, melyet hajdan cégéres bünösök nyaka és felemelt két karja köré vontak, hogy aztán a vasárnapi istentisztelet végeztével összegyűlt nép előtt végig vezetve ekként büntessék és szégyenítsék meg az Isten ellen vétkezőt.

Nem azért említem ezeket, mintha visszavivném e sokszor emberietlen régi fenytéseket, csak igazolásul annak, hogy a magyar kálvinista nép igenis mindig komolyan vette a multban vallásos kötelelességeit. A román köznépet elismerés-

sel illetjük, mert megőrizte vallásához való hűségét, tisztelettel hajlunk meg a vonatban utazó, imádkozó zsidó ember áhitata előtt; megindulunk a templom misztikus csendjében térdeplő katolikus hívő odaadó fohászzkodásán, s amikor ezt tesszük, miért kárhoztatnók egyedül saját magunk között a komoly vallásos kegyességet, holott egyedül csakis ennek megerősítése ébresztheti fel a fokozott áldozatkészséget is hiveinek lelkében. A nagyváradi 210 felnőtt tagból álló baptista gyülekezet havonként 3000–3500 lelt ad össze gyülekezeti célokra, nem tehetnék meg ugyanezt a reformátusok is, kik közel 18 ezren élnek városunkban? Hiszen a XVI. és XVII. században főiskolájával studós tanáraival egyik legfényesebb csillaga volt a kálvinizmusnak a váradi gyülekezet; itt folyt le János Zsigmond fejedelem jelenlétében. Erdély legkiválóbb egyházi férfiai közt a történelemben is megörökített váradi hitvita; *Mártonfalvy György dr.*, rektor-professzor vezetésével itt vívták nehéz harcaikat a váradi vár bástyáin a főiskola diákjai a törökök ellen, miglen Várad eleste kezükbe nem adta a vándorbotot, hogy Mártonfalvy vezetésével mellett Debrecenbe vándoroljanak s megalapítói legyenek a mai híres debreceni főiskolának.

Most, hogy Nagyvárad az új egyházkerület püspöki székhelyévé lett, időszerű lenne a kerület önállóságát legjobban kidomborító ősi theologiai főiskolát is visszaállítani városunkban. Kevesebbe kerülne, mint egy gimnázium fenntartása. Magyarországból az állampolgári viszony és államjogi kapcsolat jelenbeni felfogása alapján a lelkészek utánpótlása majdnem lehetetlen; a kolozsvári theologia még Erdély számára sem bir elegendő lelkészt nevelni, úgy, hogy a nyár folyamán a tanítók részére lévitatanfolyamot rendeztek a theologia tanárai, melynek elvégzésével jogot nyertek a hallgatók, mint alsóbb papság, az összes lelkészi teendők önálló végezhetésére. Ismerve azt a bámulatos szervezőképességet, mellyel új püspökünk Főtiszteletű Sulyok István ur rendelkezik, hiszem hogy nemcsak területi kereteiben, de ősi főiskolája visszaállításával *szellemileg* is sikerülni fog neki az új kerület önállóságát minél imponálóbb módon kiépíteni. A lelkét átfogó pozitív, mély hite, egyházában hosszú évtizedeken át végzett nagy eredményű szolgálata egyenesen felbátorít bennünket, hogy a lelkek, hitét ért nagy megrázkódtatás után benne egy hithűbb, egy erkölcsösebb világnak lássuk a vezérségre hivatott apostolát.

Munkájához mindenektől támogatást, Istentől áldást kívánok.

Dr. Gyenge Janos.

Egyházi hírek

Olvasóinknak ezuton kívánunk boldog és idvességes karácsonyi ünnepeket!

Érdekes megállapodást létesített Kovács László korankai esperes a nagysze Shieb gyár igazgatójával. Eszerint a gyár 4—6 heti időre szállít harangokat még pedig 100 kg-ig 60 lei 280 kg-ig 58 lei és ezen felül bármekkora harangot 56 lei egységárért kilogrammonként Régi harangot 25 leiért önt át kg-ként. A harang felszereléséhez szükséges vas és acélanyag ára kg-ként 15 lei. Betűk ára: 1-50 lei. A szállítás az utolsó vasuti állomásig a gyár terhe. Az átvétel is értendő. 100 kg-on felüli rendelésnél a gyár küld ki saját költségén szakembert akár a harang felszerelésére, akár a toronyméret eszközésére. A kiküldött elszállásolása és ellátása az egyházközséget terheli. A gyár az általa szállított harangokért 10 évi jótállást vállal. A készítési hiba miatt elromlott harangok ontése el- és visszaszállítása a gyár költségén történik. Minden megrendelt harang után a gyár a R. L. E. céljára 5 százalékos fizet. A megrendelések az itt közölt feltételek mellett a Shieb gyár marosvásárhelyi fiókjánál eszközölendők de ugyanakkor Kovács Lászlónak bej. lentendők. A harang árának egyharmada előleg egyharmada az átvételtől számított 5 hónapon belül, a fennmaradt összeg 1 éven belül fizetendő 10 százalékos kamattal. A törlesztés hosszabb terminusra is lehetséges, külön megegyezés és a kamatláb változás figyelembevételével. Későbbi megrendeléseknél az árak a mindenkori egységárak szerint fognak alakulni. A gyár a harangfelszereléssel együtt a toronyórak beállítását is vállalja.

Hivatalos rész

A királyhágómelléki református egyházkerület püspökhelyettesi hivatala

1653 1921.

Nagyfiszteletű Esperes Ur!

A további megfelelő eljárás és intézkedés végett a közoktatásügyi minisztérium kolozsvári államtitkárságának 34488 -1921. IV. sz. a kelt leirata folytán a következő körrendeletet van szerencsém közölni:

1. A magyar állam hivatalos ünnepei, u. m. Március 15, Október 6 stb. vagy az érvényben levő rendeletekbe fel nem vett ünnepek megtartása szigorúan tilos az összes iskolákban. Ezeken a napokon szünet sem adható.
2. Minden esztendő május 10-ének és a hősök napjának megünneplése minden fokozatu iskolában kötelező. Hasonlóképpen megtartandók a minisztertanács 1191 és 1921. szám alatt hozott határozatai értelmében a dinasztikus ünnepnapok.
3. Minden más iskolai ünnepélyeknek tartására a közigazgatási törvények az irányadók s ezek az ünnepélyek az illetékes közigazgatási hatóságok ellenőrzése alá tartoznak.
4. A hazafias és dinasztikus érzelmek ápolása végett a király és királyné arcképe az iskola dísztermében, az igazgatói irodában, a tanári szobában és a rajzteremben kifüggesztendő.

Ezen rendeletnek végrehajtását a közoktatásügyi kormány illetékes szervei ellenőrizni fogják. Dr. Frie, vezérigazgató.

Teljes tisztelettel

Nagyvárad, 1921. november 25.

Sulyok,
esperes, püspökhelyettes.

1795—1921.

Nagyfiszteletű Esperes Ur!

A közoktatási minisztérium kolozsvári államtitkárságának 26000 -1921. VI. sz. következő rendeletét van szerencsém közölni:

„A tanfelügyelők jelentéséből megállapítottam, hogy a hatósága alá tartozó elemi iskolákban az iskolai bizonyítványokban és az iskolai nyomtatványoknál a román nyelvet teljesen mellőzik és csak a magyar nyelvet használják. Felhívom a figyelmét az 1907. évi XXVII. t. c. 33 §-ában foglalt rendelkezésre, mely egyebek között a következőket tartalmazza: bármily jellegű népiskolákban csak olyan román nyelvű nyomtatványok [felvételi jegyzőkönyv, osztályozó, mulasztási napló] használhatók, melyek a közoktatásügyi minisztérium által megállapított összes rovatokat tartalmaznak, valamint az elemi iskolai tanulók iskolai bizonyítványait bármily jellegű iskoláknál román nyelven kell kiadni. Az iskolai fenntartóknak azonban jogukban áll, hogy azokat a román nyelv mellett párhuzamosan az iskolai tanítási nyelvén is kiadják.

Felkérem nagyfiszteletű esperes urat, hogy ezen rendelkezést a vezetése alatt álló egyházmegyei iskoláiban végrehajtsa annál inkább méltóztatás, mert a kir. tanfelügyelőségek egyidejűleg utasítást nyertek, a rendelet végrehajtásának szigorú ellenőrzésére.

Mint hogy ez idő szerint egyházkerületünk ezeknek a nyomtatványoknak előállításáról nem gondoskodhat, azoknak beszerzését legjobb belátásuk szerint eszközöljék.

Teljes tisztelettel

Nagyvárad, 1921. december 14.

Sulyok,
esperes, püspök helyett.

1850—1921.

A ref. iskolaszékek elnökeinek és tanítóinak

Addig is, míg a népiskolai tanterv revíziója megtörténik, egyházkerületünk vonatkozó határozatainak kiegészítéséül a földrajz, történelem és alkotmánytan tananyagát illetőleg a következőkre hívom fel becses figyelmüket

1. Földrajz a III-ik osztályban heti 2 órán tanítandó. 1. A szülőföld ismertetése úgy a mint azt a népiskolai tanterv előírja. Földrajzi előismeretek különös tekintettel a térkép olvasásra. A helység, község, egyházi község, környék, járás. 2. A vármegye földrajzi ismertetése úgy a mint a tanterv előírja, a hatóságok új neveinek ismertetésével, [prefectus, prim-pretor] VI. oszt. hetenként 2 óra. Erdély és a lekaptolt térszék ismertetése a következő felosztásban: Szamosvidék, Körösvidék, Tisza felső folyása, Temesvidék, Aranyosvidék, Marosvidék, Oltvidék. Az ország fogalma, Románia egyes tartományai, Kárpátokon túli Románia, Havasföld, Dobruzsza, Moldva, Besarabia, Bukovina. A lakosok nemzetisége, vallása, foglalko-

zása; A gazdasági és kulturális élet tekintettel az egyes vidék éghajlati viszonyaira, A nap, hold és csillagok naponkénti mozgása, A föld forgása, Évszámítás. V. osztály heti 2 óra a IV. osztály anyagának ismételése, Románia politikai földrajza, tekintettel a közgazdasági beosztásra, Az ország kiterjedése és lakosai, Románia gazdasági földrajza, A lakosok foglalkozása, Termények, A legnevezetesebb ipari és gőcpontok, A közlekedési eszközök, A szomszédos országok, Oroszország, Lengyelország, Bulgária, Jugoszlávia, Magyarország, Csehszlovákia, A kárpát-hegyi vidék összefoglaló ismertetése, Az alpesek hegyvidéke, Svájc, Ausztria, Olaszország, Németország, A pireneusok hegyvidéke, Spanyolország, Franciország, Skandináviai félsziget, Hollandia, Belgium, Nagybritannia, A nap évenkénti mozgása, Állatkörök, A földgömb felosztása és a rajta való tájékozódás. A föld nagysága, A föld matematikai beosztása. A föld övek. IV. osztály hetenként 2 óra, Európa ismertetése, Ázsia, Afrika, Ausztrália és a tengerek, A felfedezők útjának ismertetése, Az égitestek nagysága és távolsága, Az égitestek naponkénti mozgása a világűrben, Kopernikusz kopper, A bolygók mozgásának oka, Newton nehézségi törvénye, A föld állása a világ egyetemben. A nap rendszer keletkezéséről szóló elméletek rövid ismertetése, B.) Történelem: A II; III; IV. osztályban az olvasókönyvben felvett mondatok alapján a fájunk multjának ismertetése. [Atilla. Árpád, Szent-István, Könyves Kálmán, Nagy Lajos, Hunyadiak, Bocskay István, Bethlen Gábor, és a Rákócziak jellemképeivel.] A politikai uralmat gyakorló nemzet hősei: Gelu, Nigru, Voda, Dragoș Voda, Ștefan cel mare, Mihailu Viteazul, Milcea al mare, Mateiu Barabas, Răves Péter, Ferdinánd király, Mária királyné, V. osztály hetenként két óra. Erdély őslakói, A románaiak uralma, A magyarok bejövetele, a kereszténység térhódítása Erdélyben, A szászok bevándorlása II. Géza idejében, A román nép származása, és a román állam alakulatai kezdetei, Tatárjárás, Munténia és Moldva fejedelemség alapítása. Basarab 1330 és Bogdán 1360 által, Mircea cel mare 1386–1418, és jó Sándor (1400–1432) Török háborúk, Hunyadiak kora, Társadalmi mozgalmak a XV. században [Dózsa lázadás], A reformáció Erdélyben, Mihailu Viteazul: Ujkor, Basarab Mateiu, Az erdélyi fejedelemség kora, Bocskay, Bethlen, Rákócziak, A Habsburgok uralma Erdélyben, A román fejedelemségek a török hódoltság alatt a VII. és XVIII. században, A fanarioták ideje, Műveltségi állapotok az ujkorban, A legújabb kor, Szabadság mozgalma a román fejedelemségekben, Todor Vladimirescu, Cusa Sándor, Orosz-Török háború [1847–1878] I. Károly, Napjaink története. VI. osztály heti 2 órán. Ókor, A görögök és rómaiak története, A népvándorlás, Középkor, Frank birodalom, A nyugati kereszténység kialakulása, A nyugati császárság megújítása, Hűbériség, Német-római császárság, Kereszties háborúk, A pápai hatalom fénykora, A hűbériség felborulása, Itália, Németország, Magyarország mint nagy hatalom, A renaissance, A reformáció, Vallás háborúk, A felvilágosodás, A francia forradalom, A XIX. század szabadság mozgalmak, Gazdasági és művelődési viszonyok. C) Polgári jogok és köteleességek: V. osztály heti 1 óra. Ugy mint a tanterv előírva. VI. osztály heti 1 óra. Románia alkotmánya, A királyi hatalom, A felségjogok, Törvényhozás, Választói jog, Az ország kormányzása, Igazságszolgáltatás, Az ország bevételei és kiadásai, költségvetés, Egyesületi és sajtószabadság, A nép-kisebbségi egyezmény ismertetése. Mig a szükségelt

tankönyvek kiadása iránt a szükséges intézkedések megtehetőek lesznek, a rendelkezésre álló eszközök igénybe vételével tanítsák a tanító urak a közölt tananyagot.

Nagyvárad, 1921 december 15.

Sulyok,
esperes, püspökhelyettes.

1812–1921.

A református Iskolaszék elnökségének s tanítójának!

A román közoktatásügyi kormány által még 1919-ben kiadott „Programa Analitica”-ban közölt órabeosztás, ugyancsak a IV. osztályban már rendes tantárgyként tanítandó történelem és természetrajz előadását illetőleg a következőket rendeltem el:

A tanterv módosításból kitetszőleg a IV. osztályban a történelmet az olvasókönyvekbe beillesztett olvasmányok tartalmi tárgyalásával kell feldolgozni. Evégből egy-egy órátöbbletre van szükség, mivel a „Programa Analitica” szerint a tanóra végösszege egy, vagy két órával többet mutat. Így p. o. az egytanítós iskola órarendje hetenként 33 órát ír elő, melyből a történelemre 1–2, a természetrajzra 1 2 óra esik; a két tanerős iskola órarendje 24–32 órát állapít meg, amelyből a IV. osztályban történelemre és természetrajzra 1 1 óra jut; a 3 tanerős iskola 22–28 óra, melyből a IV. osztály történelmi és természetrajzi tárgyra 1 1 óra jut. Ez az órátöbblet a III–IV. osztályban nem külön tantárgyként szereplő történelmi és természetrajzi ismeretek nyújtására fordítandó, hanem a tartalmi olvasmány tárgyalási órája emelendő fel mindeütt. A tananyag beosztásánál ezen órátöbblet beosztása pontosan feltüntetendő.

Nagyvárad, 1921. december 15.

Sulyok,
esperes, püspökhelyettes.

Refomátus zsolttárok

egyszerű és diszes kivitelben. Ifjúsági iratok, karácsonyi ajándékok olcsón beszerezhetők, névjegyek 24 óra alatt készülnek

Mégay és László

könyv- és papírkereskedésében
Oradea-Mare — Nagyvárad
Avram Jancu- (Kossuth-) utca 2. szám.
Fekete Sas szállodával szemben. — Telefon 623. szám.

ORGONA homlokzatsipok

5–13 a rekvirált sipok helyébe elsőrendű kivitelben készülnek

Wegenstein Cipót és Fia orgonagyárában
Timisoara — Temesvár.

A sipmérték beküldése ellenében költségvetéssel díjtalanul szolgálunk! — Orgonajavítások, tisztítások és hangolások pontosan eszközöltetnek.

Harmonikumok raktáron!

Szülők figyelmébe!

Ha pénzt akarnak megtakarítani, úgy látogassanak el

SCHNEIDER és MIHELFIHEZ

Ferdinánd király- [Rákóczi-] ut 10. [Széchenyivel szemben.]

Gyermek ruha!

Hol megérkeztek!

Bécsi fiu és gyermek ruha u. m.: **fiu- és leányka kabát különlegességek.**

Bel- és külföldi gyapju-szövetek, szabókellékek dús választékban.

Major Ferenc

építész vállalkozó

Oradea-Mare - Nagyvárad

Hármas-utca 9.

Készít: mindenféle terveket és költségvetéseket, szakértői megbízásokat és becsléseket. — Vállal a magas építkezéshez tartozó minden munkát, javítást, átalakítást.

Kőváry

írógép szaküzlet

Oradea-Mare - Nagyvárad

Bazár-épület, színházi oldal.

Írógépek, javítások, kellékek, carbon- és írógép-papírok

Koporsók,

sírkoszorúk

és mindenféle

temetkezési áruk

legolcsóbban kaphatók

Maklár Gyula

üzletében

Oradea-Mare - Nagyvárad

Ferdinánd király (Rákóczi) - út
24. régi honvéd laktanya épület

BÉRES KÁROLY

KÖNYVNYOMDÁJA ÉS PAPIRRAKTÁRA

ORADIA-MARE : NAGYVÁRAD

FERDINÁND KIRÁLY- (RÁKÓCZI-) UT 14. SZÁM

**Legmodernebb felszerelésű
könyvnyomdájában készült
nyomtatványai a legkényesebb
ízlést is kielégítik. =**

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.